

Vårdgarantier och påbud

Det är höst i Skräddaregården, där uppfinnaren och nobelpristagaren Gustaf Dalén föddes år 1869. Här på verandan, vid korgen med astrakanäpplen, tänker jag på hur en fattig bondgrabb från Västergötland blev en världsberömd industriman och en förgrundsgestalt i det moderna svenska samhällsbygget.

Men han var också trädgårdsintresserad och planterade äppelträd. Några finns ännu kvar, om än gamla och knotiga. Nobelpriset fick han för sina automatiserade gasdrivna fyrar, som med små energieffektiva ljusblinker räddade tusentals sjömäns liv ute på världshaven.

Hur många liv räddar den svenska läkarkåren? Nyligen diskuterades vårdgarantin på specialitetsföreningarnas representantskap i Sigtuna. Ett huvudtema under första dagens diskussioner var den stelbenthet som statens påbud om 90 dagars besöks- och behandlingsgarantier leder till.

Det är annorlunda i vår nära omvärld. I de nordiska grannländerna finns lösningar med garanterad medicinsk bedömning inom en månad och behandlingsgarantier som bestäms individuellt i varje enskilt fall.

Det sker i samråd mellan läkare och patient utifrån den medicinska bedömningen och patientens egen livssituation. Systemet, som tillämpas i Norge, liknar den medicinska vårdgaranti som Läkarförbundet föreslagit.

I Danmark kan en väntetid längre än en månad utlösa en rätt till utvidgat sjukhusval. Där övervägs nu en mer differentierad vårdgaranti baserad på medicinska prioriteringar. Allvarligt sjuka går före. Övriga får vänta längre. Individuella bedömningar tillämpas eller eftersträvas i våra grannländer.

Påbuden från den svenska staten fortsätter men styr i en helt annan riktning. I höstens budgetproposition avslöjas att vårdgarantin ska utvecklas och skärpas. Där aviseras bland annat ännu kortare men alltjämt lika rigida tidsfrister.

En väntetidsgaranti för akutmottagningar tycks också vara aktuell. Utrymmet för individuella bedömningar ska minska ytterligare i Sverige.

Vårdgarantin är här för att stanna. Läkarförbundet ställer sig i grunden positivt men menar att regelverket kan förbättras. Det sker inte genom stelbenta bortre parenteser i behandlingsplanerna, utan genom ett ökat inslag av individuellt baserade, professionella bedömningar i kombination med patienternas egna önskemål.

Systemkritik ska grundas på empiri. Den som kritiserar ska ha ett bättre förslag, vars fördelar ska kunna påvisas eller göras sannolika. Det här kräver kvalificerade utredningsinsatser. Jag tar mig ett äpple ur korgen, en astrakan från Gustafs träd, och

Vår styrka är den svenska läkarkårens samlade erfarenheter.

funderar lite över hur kunskapen om vårdgarantins bieffekter, om goda förebilder i andra länder och om faktiska patienteffekter kan breddas och fördjupas. Det behövs nämligen, av flera skäl.

Vi ska möta regeringens utredningsapparat med professionellt utredda och väl underbyggda argument. Det kräver fokus och prioritering. Väl utredda motargument kan också stärka förbundets ställning som en kunnig och omdömesgill aktör i samhällsdebatten.

Vår styrka är den svenska läkarkårens samlade erfarenheter. På den punkten är vi världsbäst, och det ska givetvis utnyttjas.

Gustaf Dalén fick betydelse när han gavs tid att tänka. Hans uppfinningar var väl utprovade under lång tid innan de prövades i skarpt läge, i sjöhävning och höststormar. De var i hög grad evidensbaserade och de fungerade, till nytta för sjömännen och för hela sjöfarten.

Det borde gälla även Läkarförbundets sjukvårdspolitiska förslag och utspel. Låt oss samlas, inte till möten, utan till fördjupad analys och utredning.

Jag vill sända några små, energieffektiva ljusblinker till alla er därute som vill utveckla Läkarförbundet till en än mer kompetent och kraftfull lobbyorganisation. Jag tar mig ett äpple till i förhoppningen att ljussignalen när fram, i höstmörkret. ■

Olle Högrell

utredare
på Läkarförbundet
olle.hogrell@sif.se

Syrisk regim förföljer läkare

World Medical Association, WMA, uppmanar den syriska regeringen att sluta trakassera vårdpersonal under de regimkritiska demonstrationerna. Uppmaningen framförs i anslutning till en rapport från Amnesty International förra veckan. I rapporten konstateras det att läkare i Syrien tvingas bli ett »instrument för förtryck« av regimen.

Enligt WMA är det helt förkastligt att läkare i Syrien tvingas välja, antingen vara regeringstroga eller sätta patienterna först. Läkarorganisationen kräver att den syriska regeringen nu klart instruerar vård-

personal att ge alla människor nödvändig vård, oavsett religiös eller politisk hemvist.

Regeringar måste alltid kunna garantera att läkare kan utföra sin yrkesetiska plikt att ta hand om sjuka och skadade under alla omständigheter. Det förutsätter att läkare får möjligheter att möta patienter under tryggande former och ges tillgång till behövlig utrustning så att de kan utföra sin professionella gärning, skriver WMA.

Sveriges läkarförbund är en av hundra nationella medlemmar som står bakom WMA:s krav. ■